

mounir fatmi. *Coma Manifesto 04*. 2017-2018 i *Already Dead 01*, 2021.

EXPOSICIONS

El paper de l'artista en una societat en crisi

per **Conxita Oliver** 02 abr. 2021

Preocupat pel col·lapse de la societat industrial i consumista, mounir fatmi desenvolupa el seu treball entre l'arqueologia i l'arxiu en una reflexió sobre la tecnologia i la seva obsolescència. *The Observer Effect*, la quarta exposició que presenta la Galeria ADN d'aquest artista, reuneix una sèrie de produccions recents amb les quals explora noves maneres de creació a partir d'elements que ja són paradigmàtics de la seva obra com ara el llenguatge, l'arquitectura i la màquina.

mounir fatmi. *The Observer Effect*

ADN Galeria

Mallorca, 205. Barcelona

Fins al 22 de maig de 2021

L'experiència viscuda durant la seva infantesa en el districte de Casabarata (Tànger), jugant en el gegantí mercat on la seva mare venia roba, és la base d'on parteix el discurs de l'obra de mounir fatmi (vol que el seu nom s'escrigui en minúscules) (Tànger, Marroc, 1970). En aquest lloc, on es concentren grans quantitats de residus rebutjats, va

establir els seus fonaments artístics que l'han portat a comparar el mercat ambulat amb el museu en ruïnes. El *zoco*, amb abundats béns de consum quotidià, és vist per l'artista com un espai on s'amunteguen estris que aviat estaran obsolets i s'abandonaran. Treballa amb aquests materials i els seus futurs incerts, fent servir cables d'antena, màquines d'escriure, fotocopiadores o cintes VHS per elaborar una arqueologia experimental que qüestiona el món i el paper del creador en una societat en crisi. S'interessa per la mort dels objectes de consum una vegada la seva utilitat ha quedat en desús i per les acumulacions detrítiques insostenibles pel planeta.

Vídeo, instal·lació, escultura, fotografia i escriptura, l'obra de mounir fatmi és multidisciplinària, reflexiva i crítica per posar en dubte els convencionalismes. Per a ell, l'artista contemporani ha de reaccionar davant els reptes actuals i respondre amb propostes artístiques i accions mediadores de posicionament entre l'art i l'entorn.

mounir fatmi. *The Observer Effect 01*, 2021. Cortesia de l'artista i ADN Galeria. Foto: Roberto Ruiz.

El títol de l'exposició, *The Observer Effect*, fa referència a la teoria de la física quàntica mitjançant la qual l'observador influeix en la matèria observada; semblant al que es coneix en psicologia com l'efecte Hawthorne que es refereix al comportament de les persones quan saben que són observades. Amb aquestes referències, mounir fatmi proposa que l'espectador se sotmeti a l'observança, transformant i alterant les obres en un joc de correspondència. La mostra reuneix algunes de les seves produccions més recents a partir d'elements i conceptes recurrents en la seva obra: l'arqueologia, l'arquitectura, l'arxiu, la tecnologia, l'analògic, la màquina, la paraula escrita i el coneixement científic per debatre el poder la imatge.

Precisament aquesta reflexió sobre el rol del creador com a guarda del món que alhora serà contemplat, transformat i transmès per cada nou testimoni és el que proposa *Peripheral Vision*, una sèrie de quatre retrats fotogràfics en blanc i negre on el propi mounir fatmi apareix de front, des de darrere, i des dels costats, però el seu rostre desapareix parcialment darrere d'un gran utensili geomètric de mesurament a través del qual veiem només els seus ulls. Una proposta per renovar la mirada, una nova consciència del que ens connecta amb el món que ens envolta i amb els seus límits. La mirada perifèrica ofereix visions generals sense entrar en el detall, per això, fatmi, aborda els processos cognitius per denunciar que són clarament manipulables.

mounir fatmi. Propaganda, 2003-2004 i Propaganda 08, 2021. Instal·lació amb cintes VHS. Cortesia de l'artista i ADN Galeria. Foto: Roberto Ruiz.

Un altre material tecnològic habitual que fa empra sovint és el cable blanc coaxial que serveix per connectar els televisors a les seves antenes per transmetre imatges. La instal·lació *Racines 8* forma part d'una sèrie en la que l'artista fa referència a la tradició de la decoració geomètrica i vegetal de l'art islàmic; una ornamentació que li serveix per plantejar un joc de desacralització de l'objecte en la cultura musulmana. Són un seguit de peces amb les que evoca la seva cultura i la seva identitat, però també les relacions amb les altres cultures occidentals que l'han influït d'una manera evident. La mirada del receptor queda perduda entre l'embolic de cables i les seves abraçadores que no li permeten identificar ni l'inici ni el final. El cablejat blanc sobre el mur blanc també suggereix un quadre buit que s'interroga sobre el concepte d'arrel -al qual al·ludeix el títol- com a estereotip definit pel lloc de naixement.

Igualment, les cintes VHS –mitjà de còpia i transmissió d'imatges avui obsolet– són un dels seus materials recurrents. Amb elles compona peces, objectes i instal·lacions per al·ludir a una informació que ara apareix encriptada per la impossibilitat de reproduir els seus continguts. *Propagande*, construcció cúbica, realitzada amb cintes de vídeo en format VHS i apilades damunt d'un pedestal, funciona com un monument al vestigi; símbol de la decadència i de l'obsolescència que pateixen els productes tecnològics. No obstant això, aquesta estructura arquitectònica cúbica i hermètica, no només expressa una crítica a la velocitat delirant del progrés i al consumisme sense limitació, sinó que ens confronta amb la sobreproducció d'imatges i el poder que tenen per manipular: un contenidor d'informacions desposseït de la seva veritable essència. Altres peces, a manera de quadres monocroms, estan compostes pels mateixos vídeos VHS però disposats bidimensionalment sobre la paret de la sala per explorar les relacions entre comunicació i reclam. La instal·lació *Already Dead 01* ha estat especialment creada per aquest espai i la seva morfologia ens connecta amb els virus pel seu creixement orgànic que s'estén per paret i terra com una maligna i invasora taca negra. *The Observer Effect 01* forma part d'una altra d'aquestes línies d'exploració que ha acompanyat l'artista durant gran part de la seva trajectòria. A partir de les barres de salts que s'utilitzen en els concursos hípics, fatmi, imposa la seva contundent verticalitat per marcar la imposició de límits i fronteres i assenyalar els obstacles amb els que s'enfronta el ciutadà.

mounir fatmi. *Propaganda 08*, 2021. Instal·lació amb cintes VHS i *Peripheral Vision*, 2017. Sèrie de 4 fotos. . Cortesia de l'artista i ADN Galeria. Foto: Roberto Ruiz.

Finalment, *Coma*, *Manifesto* és una sèrie escultòrica realitzada amb grans plaques de metall on les lletres del text –que han estat retallades amb làser– s'amunteguen als peus de l'obra com a deixalles. L'escrit pertany a un fragment extret del Manifest del propi mounir fatmi: “La meua llengua és una hemorràgia, sagnò cada vegada que parlo”. La placa, recolzada a la paret amb un angle d'inclinació, crea un joc de llums i ombres que projecta el text a la paret. En aquesta exposició en presenta dos exemples per incidir en el llenguatge com un dels elements fonamentals de les seves recerques.

Defensor de la llibertat d'expressió, algunes de les seves peces més controvertides l'han portat a enfrontar-se amb la censura. El 2012, l'obra *Technologia* fou retirada a Tolosa del Llenguadoc on es projectaven unes cal·ligrafies àrabs damunt d'un pont per caminar-hi damunt; aquest fet que es va interpretar com un atac. Igualment, aquest mateix any, l'obra *Sleep (Al Naim)*, en homenatge a Salman Rushdie, autor de *The Satanic Verses*, (i inspirat en el film experimental *Sleep* de Andy Warhol), es va retirar de

l'exposició del vint-i-cinquè aniversari de la creativitat àrab, a l'Institut del Món Àrab. El 2006, a Venècia, la seva obra *Gel*, elaborada amb aigua beneïda que reciclava de les esglésies, va generar diverses protestes, i fins i tot va rebre cartes d'alguns fidels.

mounir fatmi. Vista general exposició The Observer Effect. Cortesia de l'artista i ADN Galeria. Foto: Roberto Ruiz.

mounir fatmi viu i treballa París. Estudià a l'Escola de Belles Arts de Casablanca (Marroc), l'Escola de Belles Arts de Roma i la Rijksakademie van beeldende kunsten a Amsterdam. Ha participat a la 52^a y 57ª Biennal de Venècia, la 7ª Biennal de Dakar, la 2ª Biennal de Sevilla, la 5ª Biennal de Gwangju, la 10ª Biennal de Lió i la 5ª Triennal de Auckland. Des de l'any 2000, les seves instal·lacions han estat seleccionades en múltiples biennals, 52^a i 57ª Biennals de Venècia, 8ª Biennal de Sharjah, 5^a i 7^a Biennals de Dakar, 2^a Biennal de Sevilla, 5^a Biennal de Gwangju, 10^a Biennal de Lió, 5^a Triennal d'Auckland, la 10^a i 11^a Biennal de Bamako, la 7^a Biennal d'Arquitectura de Shenzhen, la Triennal de Setouchi i la Triennal de Echigo-Tsumari al Japó. Ha rebut diversos guardons, el Premi Uriöt, Amsterdam (2006); el Gran Premi Léopold Sédar Senghor a la 7^a Biennal de Dakar (2006) i el Premi de la Biennal del Caire (2010).

Conxita Oliver

MÉS ARTICLES

Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona (UB). Membre de l'Associació Internacional de Crítics d'Art (AICA) i de l'Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA). Ha desenvolupat la crítica d'art al diari Avui (1982-2007 i 2010-2011), a les emissores radiofòniques Catalunya Cultura (1999-2002) i Ona Catalana (2000-2004). Segueix exercint aquesta tasca en revistes i mitjans especialitzats. Ha estat Directora de l'Arts Santa Mònica (Barcelona. 2013-2014). Ha coordinat i comissariat més d'un centenar d'exposicions i és autora de llibres i

monografies sobre temes d'art
contemporani.